

25.7x22.37	1/2	עמוד 17	Haaretz - Haaretz	25/05/2018	63676496-7
פיתוח שרתים/ג'וינט ישראל/מכון מאירס גוינט ברוקדיי - 40045					

זקני הקהילה מביטים קדימה בפחד

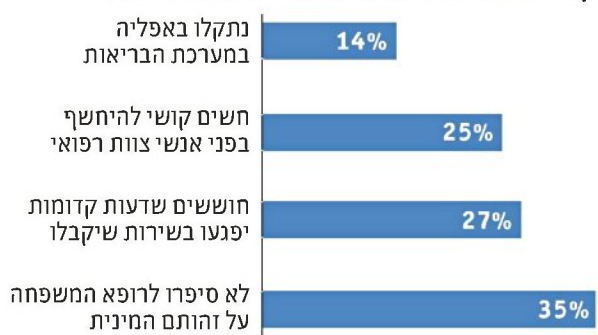
להט"בים בגיל השלישי מגלים שהמסגרות לאנשים בגילם לא מביאות אותם בחשבון, ומאלצות אותם לא פעם לחזור לארון דווקא כשהם הכי חלשים. לפי מחקר חדש הם בודדים יותר מאחרים, וסובלים מדעות קדומות בבתי אבות ובדיור מוגן. אפילו בתוך קהילתם לא סופרים אותם

לי ירון

שרה סווירי נישאה לגבע, הקימה משפחה וחיכתה עד שהילדים בגרו ועזבו את הבית ועד ששני הוריה נפטרו, לפני שיצאה מהארון. "עד גיל 60 הייתי בארון", היא אמרה ל"הארץ" השבוע. "זאת היתה תקופה בה אני שים לא יצאו מהתלם, היה קשה להניף דגל של שונות. אני דור שני לניצולי שואה, והיה לי ברור שאין אופציה אחרת אלא להקים בית וללדת ילדים. גם היום כשאני פעילה בקהילה, רוב הלסביות המבוגרות מעידות כי ניהלו מסלול חיים דומה לשלי".

סווירי, בת 68, לסבית ופעילה בקהילה הנאה, אומרת שאינה זכית בחופש ושחרור מאז שיצאתי מהארון. הקושי הגדול הוא, שקשיים להט"בים בישראל חרשיים כי דווקא לקראת סוף חייהם, כשהם הכי חלשים, הם יצטרכו לחזור לארון. אנשים חרשים לארון כשהם עוברים לדיור

קשיים של להט"בים מבוגרים מול המסד

מקור: המחקר "צרכים של להט"בים מזדקנים" של מכון מאירס-גוינט ברוקדייל

מוגן, כשעובד זר בא לגור אצלם, וכשהם פונים לשירותי הבריאות והרווחה. המשמעות של זה היא לוותר על הדבר הכי חשוב בחיים – החופש – ואסור שזה יקרה. יש עשרות מרכזי יום לקשיש ומאות בתי אבות – אבל אף אחד לא מורחם לקהילה". קשישים בכל העולם מתמודדים עם קשיים הנובעים מגילם ומהשינויים במצבם הבריאותי.

אמנם יש מעט להט"בים בגיל מבוגר שמוכנים להיחשף במחקר, אבל גם כך עולים מהמחקר ממצאים קשים: להט"בים מבוגרים סובלים מהיעדר רשת תומכת משפחתית – 55% מהלהט"בים המבוגרים גרים לבד, כמעט כפול מאשר בכלל האוכלוסיה. ל-63% מהם יש ילדים בהשוואה ל-90% מבני גילם בכלל האוכלוסיה.

את המחקר יזמו ג'וינט-אשל ועיריית תל אביב-יפו וערכו ד"ר יצחק שנוור וד"ר איילת ברגזור-מזן ממכון מאירס-גוינט ברוקדייל, כחלק ממהלך לבדיקת צרכים של להט"בים המבוגרים ובחינת מענים חברתיים אפשריים. עיקר ריו יוצגו בוועידת הרווחה הרביעית של עיריית תל אביב-יפו בשבוע הבא. לדברי האחראי על מדידה והערכה בג'וינט-אשל, גלעד הדס, "מחקר זה הינו פורץ דרך בישראל, שכן המידע הקיים בנוגע לאוכלוסיית הלהט"בים המזדקנת מצומצם מאוד. תופעות כמו גילנות

ובדידות, הקיימת בכלל האוכלוסיה המזדקנת, מצטרפות גם לאנשים תגרים ייחודיים לאוכלוסייה זו, דוגמת הומופוביה והיעדר מעגלי תמיכה משפחתיים".

מאז סוף שנות ה-80 חלו שינויים גדולים ביחס המדינה אל הלהט"בים: ביטול האיסור בחוק על משכב זכר ב-1988, תיקון החוק לשוויון הזדמנויות בעבודה ב-1992, ביטול כל התייחסות מיוחדת כלפיהם בפקודות צה"ל בשנת 1998 – אלה כמה ציוני דרך. כותבי המחקר מציינים עם זאת כי השינויים ומאבקים משפטיים המתקיימים בימים אלה, כמו נישואי גאים ומאבקים להקלה על הליכי הפונדקאות והאימוץ

ובדידות, הקיימת בכלל האוכלוסיה המזדקנת, מצטרפות גם לאנשים תגרים ייחודיים לאוכלוסייה זו, דוגמת הומופוביה והיעדר מעגלי תמיכה משפחתיים".

— משפיעים בעיקר על הצעירים בקהילה.

המבוגרים, שזוכרים יחס אלימים ומבוזה של החברה בתקופות קודמות, חיו רוב חייהם במסתור ובהכחשה. חלקם אף ממשיכים לחיות כך בהווה. "משתתפי המחקר גדלו בדור בו התפישות החברתית כלפי להט"בים היו חמורה מאוד, כתבו עורכי המחקר. "חלק מהלהט"בים המבוגרים תיארו תחושת החמצה ופספוס של החיים שיכלו להיות להם אם היו חשים בנוח לצאת מהארון בשלב מוקדם יותר".

החוקרים מציינים כי להבדלים אלו השפעה דו-כיוונית: החברה ונותני השירותים שאולי התרגלו

שרה סווירי (מימין) ואיזי ריימונד. יש אנשים שחוזרים לארון כשהם עוברים לדיור מוגן או כשעובד זר בא לגור אצלם. צילומים: תומר אפלבוים

16.99x24.53	2/2	תמוז 17	Haaretz - Haaretz	25/05/2018	63676517-1
פיתוח שרותי ג'וינט ישראלמכון מאירט ג'וינט ברוקדיי - 40045					

גשת בדידות לעתים קרובות או מדי פעם (בקרוב בני 70 ומעלה השיעור הוא 85%). לפי נתוני הלמ"ס, בקרב בני 65 ומעלה בכ"ל האוכלוסייה 36% מדווחים על הרגשת בדידות לעתים קרובות או מדי פעם. גורמים שתורמים לבדידות לפי המחקר הם דחיייה במש"פחה בשל היציאה מהארון, והקור"שי למצוא בני זוג כגיל המבוגר בקהילה. "חלק מהלהט"בים המ"בוגרים שבחרים להישאר בארון אינם יכולים לחשוף את חייהם לפני סביבתם הקרובה, כגון שכ"ומקטין את רשת התמיכה הסביב"תית שלהם", נכתב במחקר.

וועידת הרווחה של עיריית תל אביב"פו, בה יוצג המחקר תעסוק בבדידות כתופעה חברתית. יוזמת הוועידה, סגנית ראש העיר ומח"זיקת תיק הרווחה מהרטה ברוך"רון סבורה ש"בדידות היא מגפה". לדבריה, "נדמה לנו לעתים שכ"דידות היא רק תחושה לא נעי"מה אבל בדידות היא טריגר לחור"לי ולאובדנות. זו תופעה שצריך להתיחס אליה ברצינות".

במקומות אחרים בעולם יש ניסיונות להקל על הלהט"בים בגיל השלישי. בלוס אנג'לס למ"של, הוקמו עבורם קהילות דיור במחירים ברי השגה, ובקנדה פור"על ארגון העוסק בסינגור וקידום זכויות הצאצאים ובני הזוג של להט"בים, וכולם מציעים הכשרה והדרכה לצוותים רפואיים וסיעור"דיים. עורכי המחקר ממליצים, בין היתר, על הדרכה והכשרה לאנ"שי בריאות ורווחה, ועל פיתוח והתאמת שירותים עבור מבוג"רי הקהילה ועל התאמת מסג"רות דיור לזקנים עבור הקהילה הלהט"בית – ומקווים שימצאו אוון קשבת במשרדי הממשלה, ובעיקר תקציבים.

נמנעו מלפנות לשירותי הבריאות או הרווחה, כי חששו להיחשף או לקבל יחס רע (29% בקרב בני 70 ומעלה).

אליעזר, בן 83, אמר לחוק"רים כי כאשר אושפו בן זוגו לני"תוח מעקפים, סירבו הרופאים להתייחס אליו כאל בן משפחה: "הם לא נתנו לי אינפורמציה. היה צריך להביא את הגיסה שלו מחוץ לירושלים כדי שתקבל את המי"דע, ורק אחרי שהיא אמרה שא"פשר לתת לי, כי היא גרה רחוק, זה הסתדר".

דיור מוגן משלהם

רוב המרוויינים במחקר תיארו מערכות יחסים דלות או קונפליקטיות עם בני המשפחה. עם משפחות המוצא היחסים היו לעתים קרובות מעוררים מלכ"תחילה, ועם המשפחות שהם עצ"מם הקימו היחסים התערערו עם היציאה מהארון. ציפי, שחיכתה עד שהילדים גדלו כדי להתגרש, סיפרה שבכל זאת "הילדים הגי"בו קשה ביותר". 55% ממשתתפי המחקר נמצאים כיום בזוגיות. בקבוצת הגיל 60-64, 72% חיים בזוגיות אך עם העלייה בגיל השיעור יורד. במחקר הודגש כי הירידה נובעת גם מפירוק משפ"חות ומקושי למצוא זוגיות לא"חר היציאה מהארון בגיל מבוגר. לשם השוואה, בכלל האוכלוסייה 47% מבני 75 ויותר חיים בזוגיות לעומת 15% בקרב להט"בים בני 70 ומעלה. הדאגה הגדולה ביותר של אלפי שאין להם משפחה היא שלא יהיה להם על מי להישען בעת צרה. אורי, בן 76, אמר לחור"קרים: "אני לא רוצה להיות סי"עודי בגלל זה ניסיתי להתאבד – כי אין מי שיטפל בי".

ואם לא די בכך – גם גירושים הם עניין הרבה יותר מסובך במ"שפחות להט"ביות. דליה, בת 62, אמרה שבעקבות פרידה מבת זוגה, "המשפחה קרסה, אני קרסתי. אין לי מעמד חוקי מול ילד אחד ול"בת הזוג אין מעמד חוקי מול הילד השני, למרות שדיברנו על אימוץ. אני סוג של אם חד-הורית עם ילד וחצי. האבות אינם עוזרים מבחי"נה כלכלית וגם בת הזוג לא. אין לי הסדר כלכלי על כל ההוצאות". החוסר בקשרים משפחתיים מוביל באופן טבעי לבדידות. 57% ממשתתפי הסקר דיווחו על הר-

בלי מאבק מתוקשר

יור"ר האגודה למען הלהט"ב, חן אריאלי, אמרת שבעשורים האחר"ונים "המאבק של הקהילה הגאה בישראל נתפש בעיקרו כמאבק של נוער וצעירים, וכך גם המ"ענים שפותחו במערכות השור"נות. להט"בים בגיל הזהב ביש"ראל הם קהילה הולכת וגדלה בעלת מאפיינים שונים מהמא"בק הגאה הידוע והמתקשר. זאת קהילה שיש לה צרכים ייחודיים, ויש להעלות אותם למודעות ולי"צור מענים ייעודיים מותאמים".

רבים מהמשתתפים במחקר הביעו חשש כי אם יצטרכו להיכנס למסגרת מוסדית כמו בית אבות או בית חולים סיעודי, ייאלצו להס"תיר את נטייתם המינית ו"להחזיר לארון", או שיופלו בטיפול. על כן רובם היו מעדיפים לחיות במ"סגרות עם אנשים כמוהם. ציפי, בת 64, אמרה: "לא הייתי מרגי"שה נוח בבית אבות או דיור מוגן רגיל. יהיה לי יותר נוח אם קבוצת לסביות יחליטו יחד לעבור לדיור מוגן. אחרת, שוב לצאת מהארון מול גוף חדש זה מתיש ומעייף".

מהראיונות במחקר עלה כי במערכות הבריאות והרווחה חס"רה מודעות לבעיות המיוחדות של הזקנים בקהילה. 30% ממשתתפי המחקר דיווחו על אי"נוחות בפ"נייה למערכות הבריאות או הר"וחה, כשהם מתבקשים למסור פרטים אישיים. 27% חוששים שדעות קדומות ישפיעו על הטי"פול או השירות שיקבלו, 35% דיווחו כי רופא המשפחה אינו יודע מהי הנטייה או הזהות המי"נית שלהם (43% בקרב בני 70 ויותר). 25% חשים קושי לחשוף את הזהות המינית בפני מומחים או יועצים של מערכת הבריאות שאינם רופא המשפחה (רופא מומחה, צוות בית חולים), ו-11%

ללהט"בים צעירים, לא מעלים בדעתם להט"בים מבוגרים וזק"נים, והזקנים, שתפישת עולמם עוצבה בדור חשוך יותר, מתק"שים להשתחרר מהפחדים הטבו"עים בהם. גלעד, בן 60, אמר לחור"קים ש"גייזו צעירים של היום גד"לו על פלנטה אחרת. אני גדלתי בעולם שלא היה הומו אחד פומ"בי. כיום אנשים גדלים עם נראות משמעותית בעולם המדיה, הבי"דור, הבכירים".

הגילנות בתוך הקהילה הלהט"בית מסכנת את המצב. המ"רוויינים במחקר אמרו כי עצם היותם זקנים הופך אותם ללא אט"רקטיביים בעיני הצעירים, מה שמ"ביא אותם להסתגרות. "החיים של הקהילה הם לצעירים, אנשים נע"למים בגיל המבוגר", אמר לחוקרים אלון, בן 68. "אין לנו קול או נוכ"חות פיוזית. חברים שלי הרגישו שהם מחוץ לעניינים של הקהילה כבר מגיל 40, אפילו קודם. הם לא מרגי"שים שיש להם מקום להיות בו, ברים או אירועים – זה בעיקר לצעירים". איזו ריימונד, בן 81 מתל אביב, יצא מהארון באופן רשמי בפ"ני משפחתו רק בגיל 72. "עליתי לישראל בגיל 13 מהודו, כבר אז ידעתי שאני נמשך לבני המין שלי אבל לא ידעתי מה הפירוש של זה. חשבתי שאני יחידי בעולם", הוא סיפר ל"הארץ". ריימונד היה מחור"זר, ולאחר שאשה צעירה שסברה שמתפתח בנייהם קשר זוגי נפג"עה ממנו – החליט שלא יקיים עוד קשרים שקריים עם נשים.

במשך כ-30 שנה, מראשית שנות ה-30 לחייו חי בלונדון. שם ביקש טיפול פסיכיאטרי כדי לשנות את נטיותיו. "לקח לי כמה שנים לקבל את עצמי", הוא אמר, "אבל בלונדון חייתי באופן חופשי ויצאתי עם גברים". ב-2006 הוא חזר לישראל. בהצגה בתיאטרון "גלגל" (גאוה ללא גיל), בה שיחק דמות המבוססת על סיפור חייו, יצא מהארון בפני משפחתו שיש"בה בקהל. "אני חונכתי בעולם בו הומואים לא היו יכולים להתחתן", הוא אומר. "אני מקנא בדור הצ"עיר שיש להם את כל האפשרויות האלה. הממשלה שלנו היא כאילו גיי"פרנדלי אבל בפועל לא נות"נים את כל הוכיות. יש כל כך הר"בה הומואים קשישים בארון, הם עדיין מתחבאים ומפחדים".